

VERSLAG DER HANDELINGEN

VAN DE

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL

gedurende het zittingjaar 1901—1902.

1ste VERGADERING. — 17 SEPTEMBER 1901.

Mededeeling van ingekomen stukken. — Aanvaarding van het Voorzitterschap.

1ste VERGADERING.

VERGADERING VAN DINSDAG 17 SEPTEMBER 1901.

(GEOPEND TE 3½ UUR DES NAMIDDAGS.)

Ingekomen: 1°. Koninklijk besluit. — Rede van den Voorzitter tot aanvaarding van het Voorzitterschap; 2°. geloofs-brieven van de heeren Hovy, van Asch van Wijck en van Velzen; benoeming van een commissie van onderzoek; verslag door haar uitgebracht; toelating van de nieuw gekozen leden. — Rede van den Voorzitter en van den heer Minister van Buitenlandsche Zaken naar aanleiding van den moord gepleegd op den heer Mac Kinley, President van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika. — Ingekomen: 1°. berichten van leden; 2°. brieven van de heeren R. Melvil van Lynden, J. Röell en S. M. van Wijck; 3°. twee Koninklijke besluiten betreffende het eervol ontslag en de benoeming van de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur; 4°. missives van den directeur van het Kabinet der Koningin; 5°. Regeeringsbescheiden; 6°. boekwerken; 7°. adressen. — Benoeming van de leden der Commissie voor de Verzoekschriften en van de Commissie voor de Stenographie. — Besluit genomen om de Troonrede met een adres te beantwoorden. — Trekking der afdeelingen.

Voorzitter: de heer van Naamen van Eemnes.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 45 leden, te weten de heeren:

van den Biesen, 's Jacob, Rutgers van Rozenburg, Godin de Beaufort, Reekers, Breebaart, Cremers, van Lier, Pijnacker Hordijk, Nijsingh, Regout, Rahusen, Dijkmeester, Geertsema, Merkelbach, 't Hooft, Sassen, de Jong, van Boneval Faure,

van Swinderen, Vening Meinesz, van Alphen, Viruly, Fennema, van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen, Kist, Michiels van Kessenich, van Nierop, Alberda van Ekenstein, Welt, Schimmelpenninck van der Oije, van Zinnicq Bergmann, Laan, van Heek, Gleichman, van Welderen Rengers, Bultman, Prinzen, Fransen van de Putte, Tak van Poortvliet, Vlieland Hein, van Velzen, Hovy en van Asch van Wijck,

en de heeren Ministers van Buitenlandsche Zaken, van Binnenlandsche Zaken en van Koloniën.

De Voorzitter deelt mede dat zijn ingekomen:

1°. een Koninklijk besluit van 11 September jl. n°. 42, houdende benoeming van den heer mr. A. van Naamen van Eemnes tot Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, gedurende de zitting die zal aanvangen op Dinsdag 17 September 1901.

Dit besluit wordt voor kennisgeving aangenomen.

De Voorzitter: Mijne Heeren! Het vertrouwen van onze geliefde Koningin roept mij opnieuw uwe vergaderingen te leiden. Aan deze hoogst vereerende opdracht geef ik gaarne gehoor, omdat ik overtuigd ben, dat uwe welwillende medewerking — waaraan ik meer dan ooit behoefte gevoel — mij evenals vroeger ten deel zal vallen.

Het afgelopen zittingjaar was in velerlei opzicht merkwaardig, vooral echter door een bijzonder gelukkige gebeurtenis, waarover iedereen zich verheugde.

Ik bedoel het huwelijk van onze beminde Koningin met Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden. Moge de Almachtige aan het Hooge Echtpaar in alle opzichten Zijn besten, onmisbaren zegen schenken. Moge die zegen ook aan onzen arbeid ten deel vallen tot heil van ons land en volk. Ik verklaar het Voorzitterschap van de Eerste Kamer der Staten-Generaal te aanvaarden;

2°. de geloofs-brieven en verdere stukken van de nieuw gekozen leden de heeren Hovy, van Asch van Wijck en van Velzen.

Deze stukken worden gesteld in handen van een commissie.

De Voorzitter benoemt tot leden dier Commissie de heeren van Zinnicq Bergmann, de Jong en 't Hooft, met uitnodiging onmiddellijk met het onderzoek daarvan zich te willen bezighouden.

De vergadering wordt voor eenigen tijd geschorst, en daarna hervat.

De heer van Zinnicq Bergmann ontvangt het woord en zegt:

Uw Commissie, in wier handen zijn gesteld de geloofs-brieven van de heeren W. Hovy, jhr. mr. H. M. J. van Asch van Wijck en S. van Velzen, heeft de eer het volgende verslag uit te brengen:

De heer Hovy heeft overgelegd:

1°. een uittreksel uit de notulen der Staten-vergadering van Zeeland, van 27 Augustus 1901, waaruit blijkt, dat hij met volstrekte meerderheid van stemmen is gekozen tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal;

2°. een uittreksel, voor zooveel zijn persoon betreft, uit de den 24sten April 1901 gesloten lijst der hoogstaangeslagenen in de provincie Noordholland, voor 1901, waarop onder n°. 254 voorkomt Willem Hovy, geboren den 17den Juli 1840;

3°. een door hem zelve onder dagteekening van 17 September 1901 afgegeven verklaring, dat hij geen openbare betrekking bekleedt.

De heer van Asch van Wijck heeft overgelegd:

1°. een uittreksel uit de notulen der Staten-vergadering van Utrecht, van 27 Augustus 1901, waaruit blijkt, dat hij met volstrekte meerderheid van stemmen is gekozen tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal;

2°. een uittreksel, voor zooveel zijn persoon betreft, uit de den 25sten April 1901 gesloten lijst der hoogstaangeslagenen in de provincie Utrecht, voor 1901, waarop onder n°. 3 voorkomt jhr. mr. Hendrik Maurits Jan van Asch van Wijck, geboren den 20sten Augustus 1850;

3°. een door hem zelve onder dagteekening van 9 September 1901 afgegeven verklaring, dat hij geen andere openbare betrekking bekleedt dan die van rechter in de arrondissementsrechtbank te Utrecht.

De heer van Velzen heeft overgelegd:

1°. een uittreksel uit de notulen der Staten-vergadering van Zuidholland, van 13 September 1901, waaruit blijkt, dat hij met volstrekte meerderheid van stemmen is gekozen tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal;

2°. een uittreksel uit het geboorteregister der gemeente Achtkarspelen, waaruit blijkt, dat den 2den November 1835 te Drogeham is geboren Simon van Velzen;

3°. een door hem zelve onder dagteekening van 13 September 1901 afgegeven verklaring, dat hij de betrekking heeft vervuld van lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zoomede een dergelijke verklaring, gedagteekend 17 September 1901, dat hij thans geen openbare betrekking bekleedt.

Te dezen aanzien merkt Uwe Commissie op, dat onder de in het Eenig Artikel der wet van 12 Augustus 1890 (*Staatsblad* n°. 148) genoemde hooge en gewichtige openbare betrekkingen voorkomt die van lid van eene der Kamers der Staten-Generaal.

Voorts zijn van het Kabinet der Koningin ontvangen extracten uit het register der beëdigingen, waaruit blijkt, dat de bij art. 87 der Grondwet gevorderde eeden heden door de genoemde heeren in handen der Koningin zijn afgelegd.

Op grond van het medegedeelde stelt Uwe Commissie voor: de heeren Hovy, van Asch van Wijck en van Velzen toe te laten als leden der Kamer.

De Kamer vereenigt zich met de voorgestelde conclusie.

De Voorzitter: Ik verzoek den heer griffier de heeren Hovy, van Asch van Wijck en van Velzen, die in het gebouw der Kamer aanwezig zijn, de vergaderzaal te willen binnenleiden.

De Voorzitter: Ik wensch de heeren Hovy, van Asch van Wijck en van Velzen geluk met hunne benoeming en verzoek hen plaats te nemen.

De Voorzitter: Mijne Heeren! Opnieuw heeft eene afschuwelijke misdaad geheel de wereld met afgrijsen vervuld. De waardige President der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, de heer Mac Kinley, is het slachtoffer geworden van een laaghartigen sluipmoordenaar. Ik ben overtuigd, dat gijlieden hartelijk deelt in den rouw van Noord-Amerika over dit groote en onverwachte verlies.

Ongetwijfeld ben ik daarom de tolk van Uwe gevoelens, wanneer ik de Regeering verzoek aan de Regeering der Vereenigde Staten van Noord-Amerika de verzekering van de welgemeende deelneming der Eerste Kamer in het overlijden van haren waardigen President, den heer Mac Kinley te willen overbrengen.

De heer Melvil van Lynden, Minister van Buitenlandsche Zaken: Mijnheer de Voorzitter! Namens de Regeering kan ik mij geheel aansluiten aan de woorden door u gesproken. De Regeering heeft harerzijds aan het Gouvernement van Noord-Amerika en aan het Amerikaansche volk ook haar afschuw betuigd van de afgrijselijke misdaad, die aldaar heeft plaats gehad, en het zal der Regeering zeer aangenaam zijn om te voldoen aan uw verzoek om de gevoelens van deze Kamer aan de Regeering van Noord-Amerika over te brengen.

De Voorzitter deelt verder mede dat zijn ingekomen:

1°. berichten van de heeren van der Does de Willebois en van Nispen, dat zij verhinderd zijn de vergadering bij te wonen, de eerste wegens verblijf buitenslands, de tweede door ongesteldheid.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen;

2°. de volgende brieven:

„Aan
de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Overeenkomstig art. 97 jeto art. 96 der Kieswet heeft de ondergeteekende de eer aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal kennis te geven, dat hij door het aannemen der betrekking van Minister van Buitenlandsche Zaken, hem door Hare Majesteit de Koningin opgedragen, opgehouden heeft lid der Kamer te zijn.

Hij neemt de vrijheid tevens zijnen vroegeren medeleden zijnen hartelijken dank te betuigen voor de welwillendheid, die hij steeds van hunne zijde heeft mogen ondervinden, zoolang hij lid der Kamer is geweest, en beveelt zich ook verder in hunne vriendschap aan.

's Gravenhage, 5 Augustus 1901.

(w. g.) R. MELVIL VAN LYNDEN."

„Aan
de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Mijne Heeren!

Op 27 Juni jl. benoemd tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, werd die benoeming door mij aangenomen en zoude ik mitsdien naar aanleiding der bepalingen van art. 93, 1ste lid, der Grondwet, en van art. 129, 2de lid, der Kieswet, met den derden Dinsdag van September a. s. ophouden lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal te zijn.

Ten einde evenwel, in verband met de bepaling van art. 117, 1ste lid, der Kieswet, mijnerzijds te bevorderen dat degene, die het voorrecht zal hebben tot lid uwer hooge Vergadering te worden benoemd, reeds bij den aanvang van het nieuwe zittingjaar aan uwe gewichtige werkzaamheden kunne deelnemen, heb ik het geraden geacht reeds thans als lid van de Eerste Kamer mijn ontslag te nemen.

Waar ik alzoo de eer heb, krachtens art. 124 der Kieswet, gemeld ontslag door dezen bij Uwe Vergadering in te zenden, moge het mij veroorloofd zijn daaraan een woord van diepgevoelden dank toe te voegen voor de hoogelijk door mij gewaardeerde welwillendheid en vriendschap, die ik bij vernieuwing van den heer Voorzitter en van de leden Uwer Vergadering mocht ondervinden.

Mij met aandrang bij voortduring daarvoor aanbevolen houdende, heb ik de eer mij hoogachtend te tekenen,

Mijne Heeren!

van Uwe Vergadering de dw. dr.,

J. RÜELL.

's Gravenhage, 19 Augustus 1901."

„Aan
de Eerste Kamer der Staten-Generaal te 's Gravenhage.

Hoogedelgestrenge Heeren!

Overeenkomstig art. 124 der Kieswet heeft ondergeteekende de eer, met het oog op zijne benoeming tot lid van de Tweede

1ste VERGADERING. — 17 SEPTEMBER 1901.

Mededeeling van ingekomen stukken.

Kamer in het kiesdistrict Elst, bij deze zijn ontslag in te dienen als lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Renkum, den 24sten Augustus 1901.

(w. g.) S. M. VAN WIJCK."

Deze brieven worden voor kennisgeving aangenomen;

3°. twee Koninklijke besluiten:

van 30 Juli 1901 n°. 41, houdende het eervol ontslag van den heer mr. H. Goeman Borgesius als Minister van Binnenlandsche Zaken en de benoeming van den heer dr. A. Kuyper tot Minister van Binnenlandsche Zaken;

van 30 Juli 1901 n°. 42, houdende het eervol ontslag van de heeren mr. W. H. de Beaufort, als Minister van Buitenlandsche Zaken, mr. P. W. A. Cort van der Linden, als Minister van Justitie, jhr. J. A. Röell, als Minister van Marine, mr. N. G. Pierson, als Minister van Financiën, A. Kool, als Minister van Oorlog, C. Lely als Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, J. T. Cremer, als Minister van Koloniën;

tevens houdende benoeming van de heeren mr. R. Melvil baron van Lynden, tot Minister van Buitenlandsche Zaken, mr. J. A. Loeff, tot Minister van Justitie, G. Kruys, tot Minister van Marine, mr. J. J. I. Harte van Tecklenburg, tot Minister van Financiën, J. W. Bergansius, tot Minister van Oorlog, mr. J. C. de Marez Oijens, tot Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, jhr. mr. T. A. J. van Asch van Wijck, tot Minister van Koloniën.

Deze besluiten worden voor kennisgeving aangenomen;

4°. dertig missives van den directeur van het Kabinet der Koningin, houdende mededeeling van de bekrachtiging door Hare Majesteit van evenzoo vele ontwerpen van wet, door de Eerste Kamer aangenomen in hare vergaderingen van 18, 19, 20 en 21 Juni jl.

Deze missives worden voor kennisgeving aangenomen;

5°. de volgende Regeeringsbescheiden:

van het Departement van Binnenlandsche Zaken:

het Verslag der Staatscommissie tot voorbereiding van maatregelen tegen verontreiniging van openbare wateren;

de verzameling van verslagen, betrekking hebbende op de vanwege het Rijk gesubsidieerde proefvelden, het landbouwonderwijs, de Rijkslandbouwproefstations, het veeartsenijkundig onderwijs en de paarden- en veefokkerij als tak van Staatszorg, 1900—1901. Eerste stuk;

de Statistiek van den loop der bevolking van Nederland over 1899;

van het Departement van Marine:

het aanvullingsblad op het Reglement voor het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord;

het aanvullingsblad op het Reglement voor de opleiding van adspirant-administrateurs;

van het Departement van Financiën:

het Verslag aangaande den toestand der bij de wetten van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95) en 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) bedoelde fondsen, stichtingen en kapitalen over 1900;

het Verslag der Algemeene Rekenkamer nopens hare werkzaamheden over 1900;

het Verslag nopens de muntwerkzaamheden over 1900;

de Statistiek van het grondcrediet in Nederland over 1896 tot en met 1900;

de Bescheiden betreffende de geldmiddelen, XXVIste stuk, 1ste gedeelte;

Van het Departement van Oorlog, het Algemeen Verslag betreffende de voltooiing van het vestingstelsel;

Van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid: een uittreksel uit het Verslag van den hoofdingenieur van het stoomwezen over 1900;

blad 13 der Rivierkaart met gegevens;

afleveringen van het Bulletin International des Douanes;

het Verslag omtrent het beheer van de visschershavens te IJmuiden over 1900;

het Rapport der Commissie van advies voor de grafelijke zalen;

de Verslagen van de inspecteurs van den arbeid over 1899—1900;

Van het Departement van Koloniën:

de kaart van Meulaboh in acht bladen op de schaal 1 40 000;

„Repertorium op de litteratuur betreffende de Nederlandsche koloniën”, eerste vervolg (1894—1900) door A. Hartmann;

het Koloniaal Verslag van 1901;

Overzichtskaart van Atjeh en onderhoorigheden op de schaal 1/500 000.

Deze Regeeringsbescheiden worden geplaatst in de boekery der Kamer, en de missives voor kennisgeving aangenomen;

6°. de volgende boekwerken:

Verslag van den toestand der provinciën Gelderland, Zeeland en Groningen, uitgebracht in de zomer-vergadering van 1901;

Verslag der Kamers van koophandel en fabrieken te Rotterdam en Hengelo over 1900;

Verslag der Kamer van koophandel en nijverheid te Samarang over 1900;

Jaarverslag van de Centrale Commissie van de Statistiek over 1900;

Verslag der „Ahaus-Enscheder Eisenbahn Gesellschaft” over 1900;

Verslag der Javasche Bank over het boekjaar 1900/1901;

Berichten en mededeelingen der Vereeniging van leeraren aan inrichtingen van middelbaar onderwijs, 9de reeks, n°. 6;

Notulen van de algemeene en directeursvergaderingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, deel XXXVIII, 1900, afl. 3;

Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde, deel XLIII, afl. 6, en deel XLIV, afl. 1;

Ongevallenwet 1901. Met beknopt overzicht van stelsel en inhoud der wet enz., door mr. H. J. Romeyn (van den schrijver);

Union Interparlementaire pour l'arbitrage international. Compte rendu de la Xe conférence;

Catalogue des collections d'antiquités au château de Heeswijk. IV Art religieux. V Arts du métal. VI Antiquités diverses;

Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek, Praeadvies over de vraag: Behoeft onze Onteigeningswet herziening, met het oog op de bevordering van het klein grondbezit en de verhooging van de productiviteit van den bodem? Zoo ja, welke behooren de hoofdtrekken der gewenschte regeling te zijn;

Indische militaire belangen. Inlandsche officieren. Overgedrukt uit het Indisch Militair Tijdschrift (van den schrijver);

Staatsbemoeiing betrekkelijk veefokkerij in Denemarken en Zwitserland, door E. van Welderen Rengers (van den schrijver).

Deze drukwerken zullen worden geplaatst in de boekery der Kamer;

7°. de volgende adressen:

een, van het bestuur der gemeente Havelte, betreffende verbetering van den afvoer van het Drenthsche water naar zee;

1ste VERGADERING. — 17 SEPTEMBER 1901.

Trekking der afdeelingen.

een, van het bestuur der gemeente de Wijk, als voren;
 een, van het bestuur der gemeente Anlo, als voren.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de straks te benoemen Commissie voor de Verzoekschriften;

De **Voorzitter**: Ik heb de eer te benoemen:

tot leden van de Commissie voor de Verzoekschriften de heeren Fennema, van den Biesen, Laan, Rutgers van Rozenburg en van Asch van Wijk;

tot leden van de Gemengde Commissie voor de Stenographie de heeren Vening Meinesz, Vlieland Hein en Rahusen.

Vervolgens heb ik de eer aan de leden mede te deelen, dat in de eerstvolgende vergadering zal worden overgegaan tot het benoemen van twee leden van de Huishoudelijke Commissie.

Nog heb ik de eer voor te stellen de Troonrede met een adres te beantwoorden.

Daartoe wordt besloten.

De Vergadering gaat over tot het *trekken der afdeelingen*.

De uitslag daarvan is dat zullen behooren:

tot de *eerste afdeeling*, de heeren Merkelbach, Prinzen,

't Hooft, Franssen van de Putte, Nebbens Sterling, van Boneval Faure, Breebaart, Bultman, Laan en Welt;

tot de *tweede afdeeling*, de heeren van den Biesen, Reekers, van Velzen, Vening Meinesz, Godin de Beaufort, van Asch van Wijk, Gleichman, Dijkmeester, Alberda van Ekenstein en van Lier;

tot de *derde afdeeling*, de heeren van der Does de Willebois, Cremers, van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen, Pijnacker Hordijk, van Alphen, Rutgers van Rozenburg, Kist, van Nispen en Magnée;

tot de *vierde afdeeling*, de heeren Schimmelpenninck van der Oije, Viruly, 's Jacob, Tak van Poortvliet, Hovy, van Swinderen, van Welderen Rengers, van Heek en Regout;

tot de *vijfde afdeeling*, de heeren Sassen, van Zinnicq Bergmann, Vlieland Hein, de Jong, Rahusen, van Nierop, Fennema, Geertsema, Nijsingh en Michiels van Kessenich.

De **Voorzitter**: Ik noodig de leden uit terstond naar de afdeelingen zich te begeven tot het kiezen van voorzitters en onder-voorzitters der afdeelingen en van de leden der Commissie van redactie van het Adres van Antwoord.

De vergadering wordt gesloten.